

9. Perintö ja testamentti – kuka saa ja kenelle annetaan?

s. 63-73

Perintölaskutehtävä (pedanet)

1. Erkki ja Hilikka olivat avioliitossa, josta olivat lapset Kirsti ja Lasse, joka kuoli kaksi vuotta sitten ja jätti jälkeen puolisonsa Liisan ja tyttärensä Sailan. Erkki kuoli. Erkin ja Hilikan pesässä todettiin olevan yhteistä omaisuutta 50 000 euroa ja yhteistä velkaa 15 000 euroa. Erkillä oli omaa omaisuutta 10 000 euroa ja Hilikalla omaa velkaa 2 500 euroa. Ketkä saivat pesästä jotakin, kuinka paljon ja millä perusteella?

Vinkki: voit käyttää paperia asian hahmottamiseen ja laskemiseen.

Tehtävä 1.

□ Ensin ositus:

– $50\ 000 - 15\ 000 = 35\ 000 / 2 = 17\ 500\ €$

– **Erkki** $17\ 500 + 10\ 000 = 27\ 500\ €$

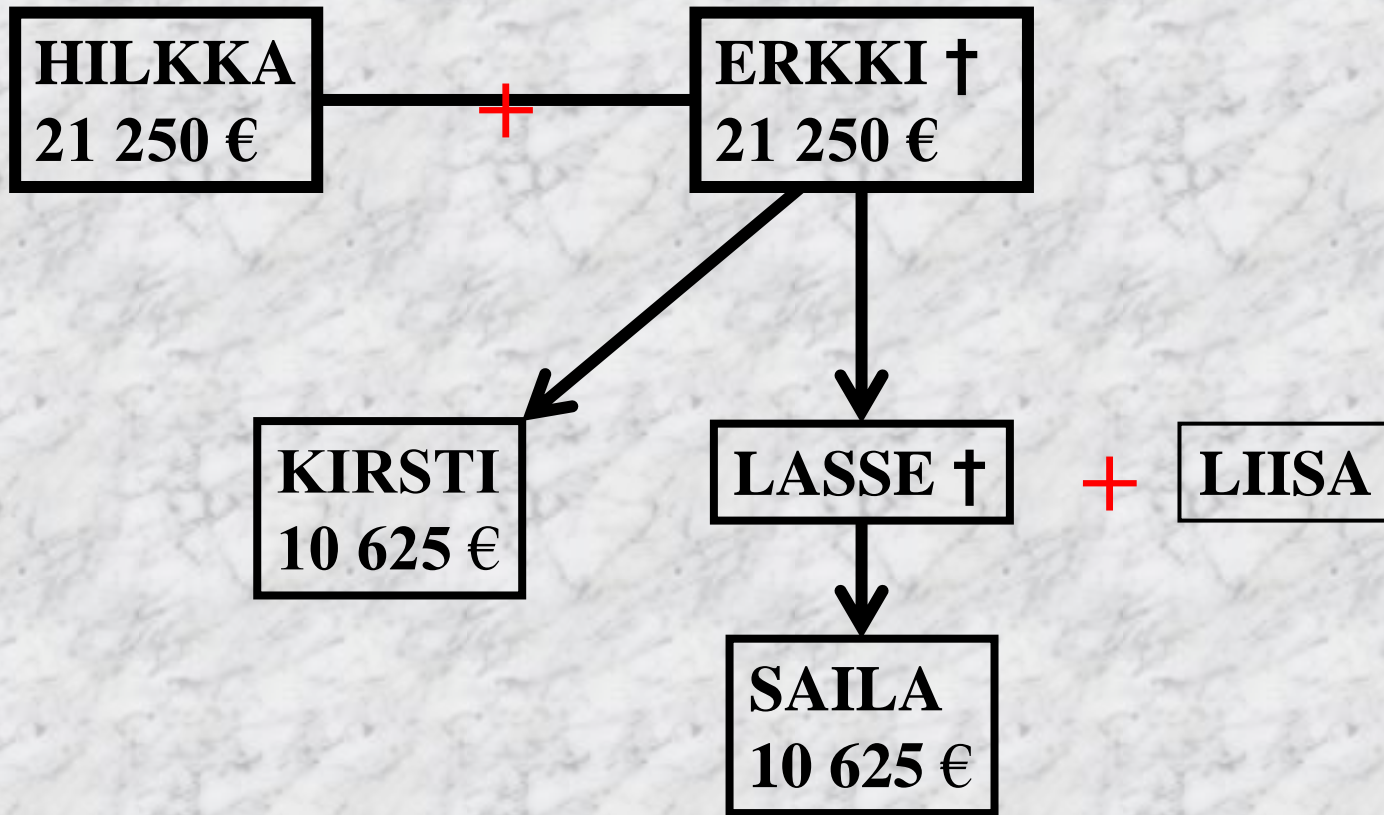
– **Hilkka** $17\ 500 - 2\ 500 = 15\ 000\ €$

→ $27\ 500 - 15\ 000 / 2 = 6\ 250\ €$

= **Erkki** $27\ 500 - 6\ 250 = 21\ 250\ €$

= **Hilkka** $15\ 000 + 6\ 250 = 21\ 250\ €$

Tehtävä 1.

1. Selvitä, mitä eroa on seuraavilla käsitteillä.

a) pesänselvitys – perunkirjoitus

- Pesänselvityksessä kuolinpesä valmistetaan perinnönjakoa varten.
- Pesänselvitys päättyy perunkirjoitustilaisuuteen, jossa laaditaan perukirja.
- Perunkirjoitus tulee tehdä 3kk:n kuluttua vainajan kuolemasta.

1. Selvitä, mitä eroa on seuraavilla käsitteillä.

b) perintövero – perintöveroluokka

- **Perintövero on verolaji eli se tarkoittaa veroa, joka maksetaan peritystä omaisuudesta.**
- **Perintöveroluokka määrittelee, kuinka monta prosenttia veroa perinnöstä pitää maksaa.**

1. Selvitä, mitä eroa on seuraavilla käsitteillä.

c) tasinko – tasinkoprivilegi

- Tasinko on se summa, joka varakkaamman aviopuolison (tai kuolinpesän) pitää osituksen jälkeen maksaa köyhemmälle osapuolelle, kun avioliitto tai rekisteröity parisuhde päättyy eroon.
  - Tasinko lasketaan myös, kun avioliitto tai rekisteröity parisuhde päättyy kuolemaan.
- Tasinkoprivilegi tarkoittaa avioliitosta jääneen lesken oikeutta olla maksamatta tasinkoa kuolinpesälle.

2 a) Mitä tarkoittaa kuolinpesän selvittäminen ja mitä oikeustoimia siihen kuuluu?

- **Vainajan omaisuuden valmistamista perinnönjakoa varten.**
- **Yksi kuolinpesän osakas ottaa pesän haltuun ja huolehtii juoksevista asioista, esim. vainajan laskuista.**
- **Pesän osakkaat selvitetään. He sopivat pesänhoitajasta, hallinnoivat pesää yhdessä tai pesälle voidaan määrätä pesänselvittäjä.**
- **Pesänselvitys päättyy perunkirjoitustilaisuuteen, jossa laaditaan perukirja. Siinä kaksi ”uskottua miestä” selvittää vainajan omaisuuden ja velat ja allekirjoittavat perukirjan.**

2 b) Minkälaisia periaatteita noudatetaan ylivelkaisen kuolinpesän selvittämisessä?

- **Velat on maksettava ensin, esim. hautaus- ja perunkirjoituskulut.**
- **Tämän jälkeen maksetaan vainajan velat.**
  - Jos varat eivät riitä velkojen maksuun, voidaan pesä luovuttaa pesänselvittäjän hallintaan. Hän neuvottelee velkojien kanssa velkojen maksusta.
- **Kuolinpesän osakkaat eivät joudu maksamaan vainajan velkoja.**
  - Paitsi jos he ovat jakaneet perintöä ennen velkojen maksua, toimineet epärehellisesti, laiminlyöneet perukirjan toimittamisen verottajalle tai laiminlyöneet perunkirjoituksen pitämisen kolmen kuukauden kuluttua vainajan kuolemasta

2 c) Mitä eroa on sopimusjaolla ja toimitusjaolla?

- **Sopimusjaossa kuolinpesän osakkaat jakavat perinnön yhteisymmärryksessä. Pesän osakkaat ja kaksi esteetöntä todistajaa allekirjoittavat jakokirjan.**
- **Toimitusjaossa käräjäoikeuden nimeämä pesänjakaja suorittaa pesänjaon.**

Miten perinnönjako etenee?

Kuolinpesän osakkaat sopivat perinnönjaosta keskenään. Jos tämä ei onnistu tai joku osakas on alaikäinen, käytetään juristia tai tuomioistuinta.

- 1. Perunkirjoitus 3kk:n kuluessa kuolemasta.**
- 2. Selvitetään kuolinpesän osakkaat:** perilliset, testamentin saajat ja eloonjäänyt puoliso.
- 3. Suoritetaan omaisuuden ositus:** laaditaan osituskirja ja maksetaan mahdollinen tasinko.
- 4. Laaditaan perukirja ja selvitetään kuolinpesän omaisuus.**

Miten perinnönjako etenee?

5. **Maksetaan kuolinpesän velat.**
6. **Täytetään erityisjälkisaädökset** eli esim. tietyn omaisuuden testamenttaukset jollekin taholle.
7. **Toteutetaan perinnönjako**, jos joku osakkaista tai joku oikeuden saaja sitä vaatii. Kuolinpesän voi pitää jakamattomana. → **Perunkirja**
8. **Perukirja toimitetaan verottajalle.**
9. **Maksetaan verot.**
  - Perintöä saaneet maksavat perintöveron. Myös jakamattomasta pesästä maksetaan verot.

Muuta:

- **Legaatti eli erityisjälkisäädös** = perittävä määrää jonkun esineen, rahasumman tai käyttöoikeuden jollekulle henkilölle. **Etusijalla.**
  - ei kuolinpesän osakkaaksi
  - ennen kuin muuta omaisuutta jaetaan kuolinpesän osakkaille
  - oikeus lakiosaan syrjäyttää oikeuden legaattiin
  - etuoikeus lunastaa hänelle testamentattu omaisuus kuolinpesästä

3. Mitä oikeudellista merkitystä on perukirjalla?

- Siinä luetellaan vainajan omaisuus ja velat sekä mahdolliset testamentit ja ennakkoperinnöt.
- Se on samalla luettelo pesän osakkaista ja pohja perinnönjaolle.
- Perukirjan perusteella määrätään perintöverot.
- Perukirja on tärkeä velkojille, koska he pystyvät sen avulla valvomaan oikeuksiaan.

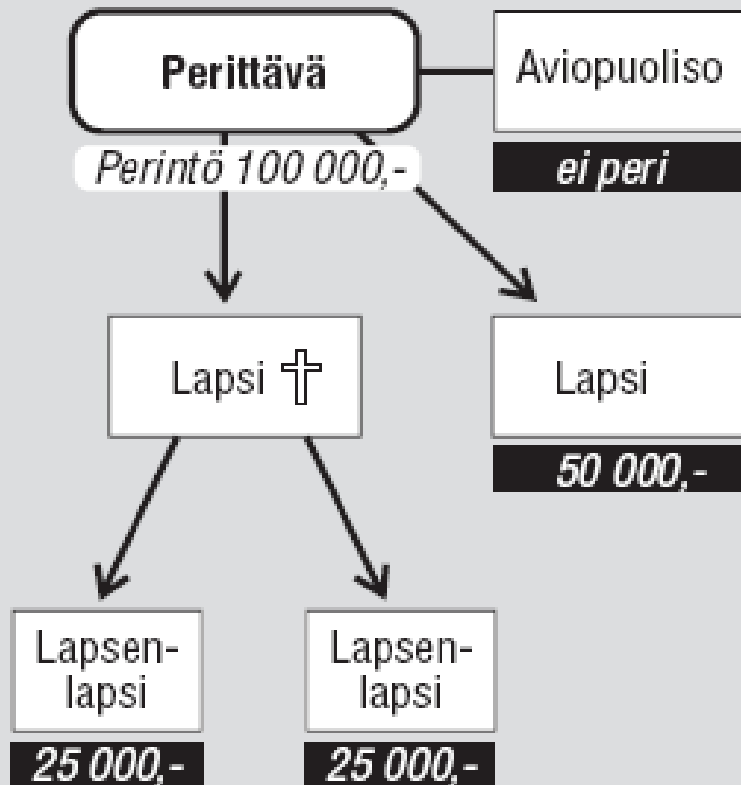
4. Mitä oikeudellista merkitystä on sillä, mihin perillisryhmään perillinen kuuluu?

- **Perillisryhmä määrittelee, missä järjestyksessä perintö jaetaan.**
- **Jos ensimmäisessä perillisryhmässä yksikin henkilö on elossa, hän perii koko omaisuuden, muiden perillisryhmien jäsenet eivät peri mitään ilman testamenttia - sijaantulo.**
- **Perillisryhmä määrittää myös veroprocentin.**

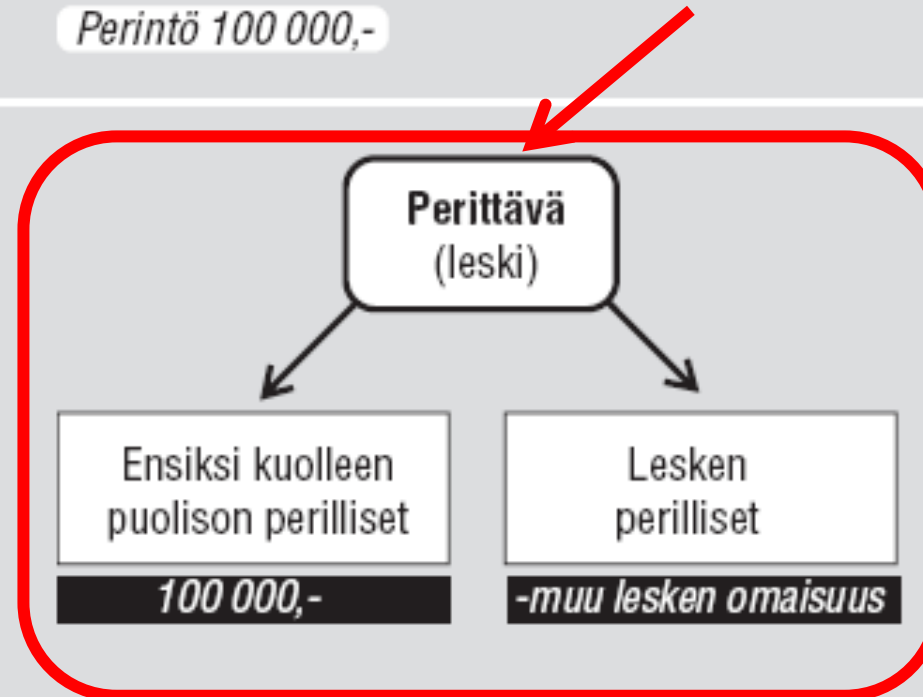
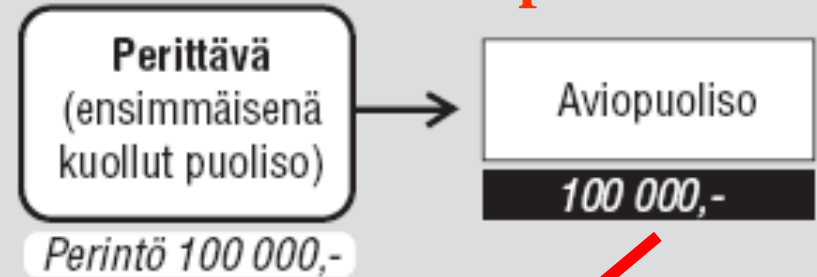
Perimysjärjestys, aviopari

Yhteinen omaisuus 200000 – perintö 100000

Lapsia:

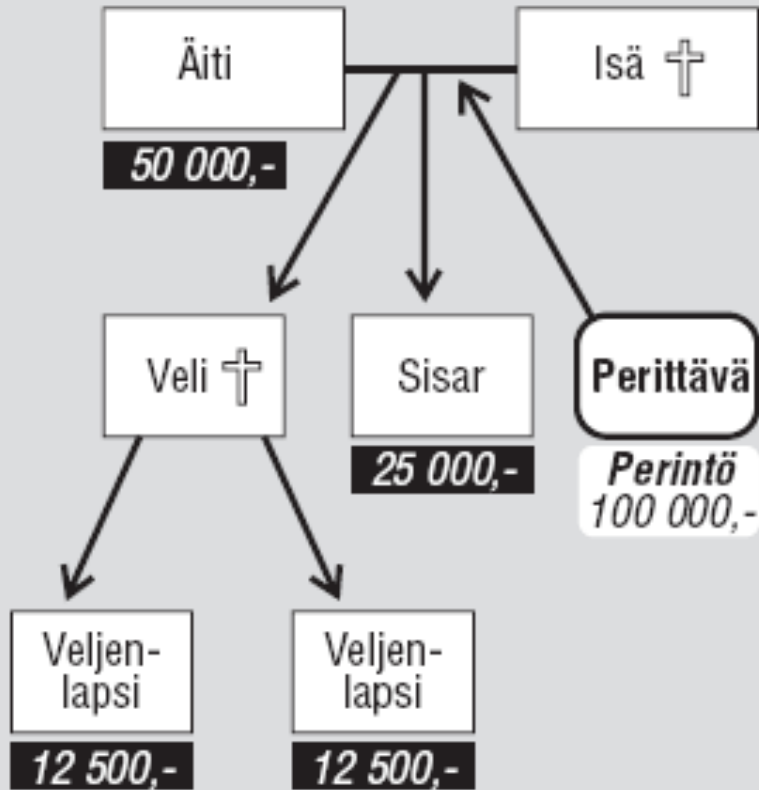
Ei lapsia:

HUOM! tasinkoprivilegi (leskellä on oikeus saada tasinkoa)

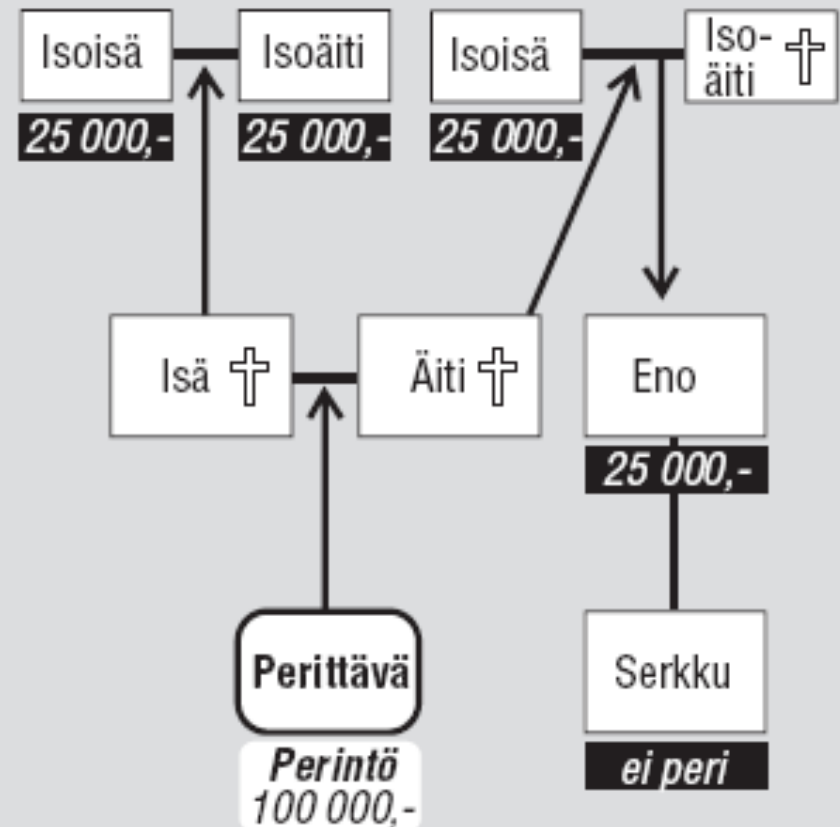
Perimysjärjestys (perintö 100 000)

Perittävällä ei lapsia tai aviopuolisoa:

Vanhemmat!

Isovanhemmat, sedät, tädit, enot viimeisinä:

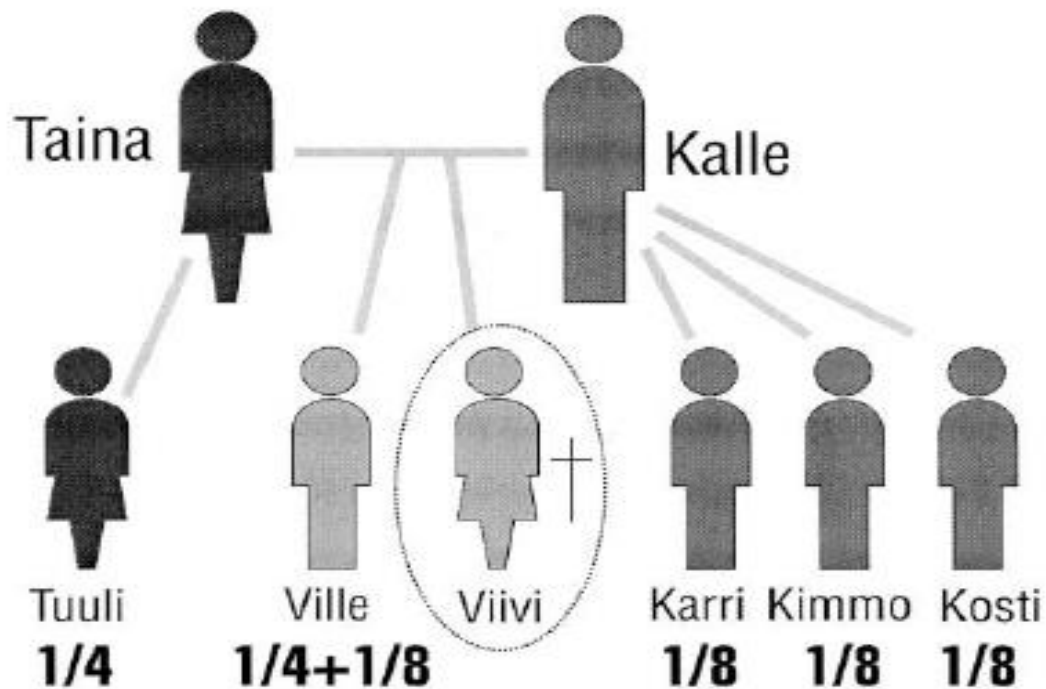

Isovanhemmat!

Perimysjärjestys (s. 65)

- **1. perittävän lapset ja heidän jälkeläisensä (rintaperilliset) → oikeus lakiosaan**
- **2. perittävän leski** (leskellä ei lakiosaoikeutta)
- **3. perittävän vanhemmat ja näiden jälkeläiset (perittävän sisarukset, sisarusten lapset)**
- **4. perittävän isovanhemmat ja näiden lapset (perittävän sedät ja tädit)**

Jos tilanne olisi esimerkiksi se, että Tainan ja Kallen jälkeen Viivi kuolisi naimattomana, lapsettomana ja ilman testamenttia, hänen perillisiään olisivat hänen veljensä ja puolisisaruksensa. Perintö ei kuitenkaan jakautuisi tasan heidän kesken, koska jokainen heistä on sijaantuloperillinen oman vanhempansa jälkeen. Tällöin perintö voi jakautua perillisten kesken toisin kuin perittävä olisi todellisuudessa halunnut. Viivin jälkeen Taina-äidin osuuden perivät täysveli Ville ($\frac{1}{4}$) ja sisarpuoli Tuuli ($\frac{1}{4}$), kun taas Kalle-isän osuuden perivät täysveli Ville ($\frac{1}{8}$) ja kolme velipuolta, Karri ($\frac{1}{8}$), Kimmo ($\frac{1}{8}$) ja Kosti ($\frac{1}{8}$). Näin ollen Ville saisi koko perinnöstä suurimman osuuden ja velipuolet, Karri, Kimmo ja Kosti, vastaavasti pienemmät osuudet.

5. Mitä tarkoittaa lakiosa ja minkälaisessa tilanteessa sen voi menettää?

- Lakiosa on puolet **siitä perinnöstä, jonka rintaperillinen saisi ilman testamenttia tai lahjakirjaa.**
- **Jokaisen rintaperillisen on erikseen vaadittava lakiosaansa.**
- Lakiosan voi menettää vain aivan poikkeuksellisissa tapauksissa. Perittävä on täytynyt loukata perittävää rikollisella tavalla tai elää tavanomaista kunniattomampaa elämää!
- Perinnöttömäksi tekeminen edellyttää testamenttia, syyt tulee pystyä näyttämään toteen.

Lakiosa

Vainajan omaisuus 100 000 euroa, perijöinä hänen kaksi lastaan.

A. Ilman testamenttia

50 000 euroa	50 000 euroa
--------------	--------------

B. Testamentissa vapaasti määrättävissä puolet omaisuudesta eli *vapaaosa*. Perijöille on taattu *lakiosa*.

vapaaosa	lakiosa	
eli esimerkissämme		
50 000 euroa	25 000 e	25000 e

Perintöverotus

- **Alle 20 000 € perinnöstä ei veroa.**
- **Vainajan irtain omaisuus verotonta 4000 € asti.**
- **Puoliso saa tehdä 90 000 € vähennyksen.**
- **Alle 18-v perillinen 60 000 € vähennyksen.**

[Verotaulukko](#)

Avopuolison asema perimyksessä

- **Ei ole perintöoikeutta** automaattisesti
  - **Oikeus osaan perinnöstä vain testamentin kautta** (Huom! Muiden perijöiden lakiosat!)
    - I perintöveroluokassa, jos on yhteisiä lapsia.
    - II perintöveroluokassa, jos ei ole lapsia.
  - **Ei ole turvattua asumisoikeutta asuntoon.**
  - **Avopuolison kuollessa ei omaisuuden ositusta. Omaisuus on sen, jonka nimissä se on ollut!**
  - **HUOM! Avoliittolaki:**
    - **avoliitto kestänyt 5 v.**
    - **on yhteinen lapsi**
- omaisuuden erottelu tai hyvitys.**

9. Perintö – kuka saa ja kenelle annetaan?

- Lue kappale loppuun (s. 68-71). Tee tehtävät 9 ja 12 (s. 70-71).

Aviopari Jutta ja Juulia

a) Miten omaisuus jaetaan Jutan kuoltua?

Ensin tehdään ositus.

- **Jutan omaisuus on 10 000, Juulian omaisuus 500 000, parin omaisuus on siis yhteensä 510 000 euroa.**
- **Kummankin avio-osuus on 255 000 euroa.**
- **Juulialla on leskenä oikeus kieltäytyä maksamasta tasinkoa kuolinpesälle (tasinkoprivilegi) tai hän voi maksaa tasinkoa.**
- **Jos hän ei maksa tasinkoa, hän saa pitää koko omaisuutensa 500 000.**
- **Jutan omaisuus 10 000 euroa jaetaan kolmen lapsen kesken (= 3333,33333.....).**

Aviopari Jutta ja Juulia

a) Miten omaisuus jaetaan Jutan kuoltua?

Jos hän maksaa vapaaehtoisesti tasingon täysimääräisenä:

- **Juulia maksaa Jutan kuolinpesälle tasinkoa 245 000 euroa.**
- **Jutan omaisuus (255 000) menee perintönä hänen kolmelle lapselleen:**
- **Hennalle, Heinille ja Saimille. Jokainen heistä saa 85 000 euroa.**
- **Tässä voi pohtia, onko Juuliolla halua antaa tasinkoa Jutan lapsille vaiko ainoastaan yhteiselle lapselle.**

Aviopari Jutta ja Juulia

b) Miten omaisuus jaetaan, kun Juulia joskus kuolee?

- **Saimi perii Juulian koko omaisuuden.**

5. * Matti ja Anna elävät avioliitossa ja heillä on kaksi täysi-ikäistä lasta. Matilla on lisäksi yksi lapsi aiemmasta avioliitosta. Matin omaisuuden arvo on 60 000 euroa ja Annan omaisuuden 120 000 euroa. Aviopari asuu vuokra-asunnossa, eikä heillä kummallakaan ole velkaa. Matilla ja Annalla ei myöskään ole avioehtosopimusta, mutta he ovat tehneet keskenään testamentin, jonka mukaan he perivät toisensa puolison kuollessa. Miten omaisuus jaetaan, ja minkälaisia oikeudellisia seikkoja jaossa tulee ottaa huomioon Matin kuoltua? (K-04)

YO2004K

1. **Ensin ositus!**
  - **Matin omaisuus?**
  - **Annan omaisuus?**
  - **Yhteensä?**
2. **Avio-oikeusosuus ja perintö?**
3. **Huomioi mahdollinen lakiosa, tasinko ja tasinkoprivilegit.**

YO2004K

Ensin ositus:

- **Matin omaisuus 60 000€**
- **Annan omaisuus 120 000€**
- **Yhteensä 180 000€**

- **Annan avio-oikeusosuus 90 000€**
- **Matin perintö 90 000€**

YO2004K

- 1. Jos Anna vetoaa tasinkoprivilegiin:**
  - **Pitää omaisuutensa 120 000€**
    - **On siis oikeus tasinkoon, mutta ei tarvitse luovuttaa omaisuutta tasinkoon.**
  - **Perintö/jäämistö 60 000€**
  - **Testamentilla 30 000€ Annalle**
  - **150 000€ (avio-oikeus + testamenttiosuus)**
  - **Lakiosa 10 000€/lapsi, jos vaativat!**
  - **Annalle 180 000€, jos lapset eivät vaadi**
    - **Lakiosa on siis puolet perinnöstä.**

YO2004K

2. Anna voi luovuttaa tasinkoa

– **Yhteinen omaisuus 180 000€**

– **Jäämistö (=perintö) on silloin 90 000€**

□ lakiosa 45 000€ eli puolet siitä

→ **Lapset voisivat saada silloin 15 000€/lapsi**

→ **Annalle jää silloin 135 000€**

– **Eli Annan avio-oikeus 90 000 ja testamentti 45 000€**

YO2004K

3. Anna luopuu testamentista muttei tasingosta

- Yhteinen omaisuus 180 000€, Anna 90000€
- Jäämistö (=perintö) on silloin 60 000€
- Lapset voisivat saada silloin 20 000€/lapsi
- Annalle jää silloin 120 000€
- Eli Annan avio-oikeus 90 000 ja testamentti 45 000€

YO2004K

- 4. Anna voi lisäksi luopua testamentista**
- **Silloin koko jäämistö (perintö) 90 000€**
  - **Annan avio-oikeus 90 000€**
  - **Lapset voisivat saada silloin 30 000€/lapsi**
  - **Anna voi siis saada tilanteesta riippuen 90 000€ - 180 000€**

Tahdosta riippuvaa eli dispositiivista oikeutta.

Erilaisia perinnönjakoon vaikuttavia tekijöitä

- 1. Eloonjäänyt puoliso luopuu hänelle kuuluvasta tasingosta tai ei luovu. Toisin sanoen leski joko vetoaa tasinkoetuoikeuteensa eli oikeuteen olla luovuttamatta tasinkoa kuolleen puolison perillisille, tai ei vetoa. Tästä riippuu rintaperillisten lakiosan suuruus.**
- 2. Joko kaikki rintaperilliset tai osa heistä vaatii lakiosaansa, tai rintaperilliset eivät vaadi sitä lainkaan. Viimeksi mainitussa vaihtoehdossa eloonjääneen lesken osuus kasvaa.**
- 3. Testamentinsaaja ottaa testamentatun omaisuuden vastaan tai ei ota. Testamentinsaaja voi nimenomaisesti luopua vetoamasta testamenttiin. Tällöin omaisuus siirtyy sille, jolla olisi ollut oikeus jäämistöön ilman testamentin olemassaoloa.**
- 4. Ensisijainen perillinen ottaa perinnön vastaan tai ei ota. Jälkimmäisessä tapauksessa perintö siirtyy seuraavalle perimysjärjestyksessä olevalle.**

Testamentin kumoaminen

b) Arvioi, miksi korkein oikeus otti tapauksen käsiteltäväkseen.

Kysymys oli ennakkotapauksesta. Mikä riittää näytöksi testamentista? Onko testamentti pätevä, jos se löytyy vain edunsaajan hallusta, mutta ei vainajan jäämistöstä?

c) Mikä oli korkeimman oikeuden ratkaisu ja miten se perusteltiin?

- Testamentin peruuttaminen ei ole määrämuotoinen oikeustoimi. Riittää, että peruuttamistahto on selvästi ilmaistu.
- Mahdollisia peruuttamistapoja ovat määrämuotoinen peruuttaminen, testamentin hävittäminen ja suullinen tahdon ilmaisu.
- Jos testamenttia ei löydetä vainajan hallusta, se oletetaan peruutetuksi. Jos edunsaaja moittii tätä ratkaisua, hänen tulee näyttää toteen, että vainaja oli yhä testamentin kannalla.

Testamentti

□ Muotovaatimukset

- kirjallinen
- allekirjoitus
- kahden yli 15-v esteettömän todistajan allekirjoitukset
  - Todistajat eivät voi olla perijöitä!

A. **Omistusoikeustestamentti antaa omistusoikeuden.**

B. **Hallintaoikeustestamentti** on verotuksellisesti järkevämpi.

- **antaa käyttö-oikeuden** (esim. kesämökkiin).

- 15-v. voi tehdä testamentin omalla työllään ansaitsemasta omaisuudesta.
- Testamentti tiedoksi perillisille – mahd. kanne 6kk:n kuluessa

Testamentit

- **Yleistestamentti:** Vainaja luovuttaa koko jäämistönsä tai osan siitä kenelle tahansa haluaa. Yleistestamentin saajasta tulee kuolinpesän osakas.
- **Erityistestamentti:** Vainaja luovuttaa jonkin tietyn omaisuuden tai rahasumman haluamalleen henkilölle tai muulle taholle.
- **Omistusoikeustestamentti:** Testamentin saaja voi tehdä peritylle omaisuudelle mitä haluaa. Rajoitettu omistusoikeustestamentti antaa muuten samat oikeudet, mutta omaisuutta ei saa testamentata eteenpäin.
- **Hallintaoikeustestamentti:** Testamentin saaja saa hallita omaisuutta ja sen tuottoa, mutta omaisuuden myynti, lahjoitus tai testamenttaus on kielletty.
- **Keskinäinen testamentti:** Kaksi ihmistä – yleensä puoliset – testamenttaavat omaisuutensa toisilleen. Keskinäinen testamentti voi olla hallintaoikeustestamentti tai omistusoikeustestamentti.
- **Hätätilatestamentti:** Hätätilanteessa tehty testamentti, jossa voidaan poiketa tiukoista muotomääräyksistä, esimerkiksi todistajia ei välttämättä tarvita.

Ennakkoperintö

- **Rintaperilliselle annettava lahja ennakkoperintöä.**
  - Normaaleja joulu- ja merkkipäivälahjoja ei huomioida.
  - Jos antaja määrää, ettei ole ennakkoperintöä.
- **Ilman veroa voi antaa alle 5000€ lahjan.**
  - jos samalta lahjanantajalta saatujen lahjojen arvo on **kolmen vuoden aikana 5 000 euroa tai enemmän..**

Ennakkoperinnön huomiointi

- Esim. perittävältä jäi 60 000 euron omaisuus. Hän oli avustanut yhtä lapsistaan ennakkoperintönä talon remontoinneissa yht. 10 000 eurolla. Perittävän omaisuus lasketaan siis 70 000 euroksi.**
- Ennakkoperintöä saaneen osuudesta vähennetään perinnönjaossa 10 000.**